

ΕΠΙ ΤΗ ΠΕΜΠΤΗ ΕΠΕΤΕΙΩ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ

Ο ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ Η ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΟΙ ΚΡΗΤΙΚΟΙ

Πώς έβλεπε την πατρίδα καί τούς πατριώτες του

Γεννήθηκα στην Κρήτη, στο ερσι όπου πραγματοποιήθηκε μια σύνθεση τής Ελλάδας και τής Ασίας. Ο Όδυσσεάς μου δεν είναι ούτε Έλληνας, ούτε Βάρβαρος, αλλά και τὰ δυο μαζί. Είναι Κρητικός!

● Τριών λογιών είναι οί άνθρωποι: Αύτοί που τρών τ' άβγά χωρίς τσόφλι, αύτοί που τὰ τρών σύφλουδα κι' αύτοί που άφου τὰ φάν σύφλουδα, τρώνε και τὸ πρου κάλι δη-υ τάχανε βρασμένα. Τους στερνοὺς αύτους ανθρώπους τούς λένε Κρητικούς!

● Όσο ύπάρχει άρσενικό και ένα θηλυκό, δεν πεθαίνει ή Κρήτη!

● Η Κρήτη δε θέλει νοικοκυραίους, θέλει κουζουλόυς. Αύτοί οί κουζουλόι τήν κάνουν άθάνατη.

● Οί Κρητικοί άγοπούν παραφορα τή ζωή και συνάμα ποτέ δε φοβούνται τὸ θάνατο.

● Υπάρχει στην Κρήτη κάποια φλόγα άς τήν τούμε ψυχή—κάτι πιὸ πάνω άπ' τήν ψυχή κι' άπὸ τὸ θάνατο, που είναι δύσκολο νὰ τὸ όρίσεις. Υπάρχει αύτή ή περηφάνεια, τὸ πείσμα, ή παλληκοριά, ή άμνησιὰ και μαζί κάτι άλλο άνέκφραστο κι' άστάθμητο που σε κάνει νὰ χαίρεσαι που είσαι άνθρωπος.

● Κρητικός είσαι; Ξέρεις τί μεγάλη εϋθύνη είναι τούτη; Ξέρεις τί περηφάνεια γιομίζει τὰ στήθια μας; Θείο δώρο κείνος ό τόπος. Είναι θείο δώρο νάσαι Κρητικός. Τὸ ξέρεις;

● Η Κρήτη έχει άληθινά κάτι τὸ πανάρχαιο, τ' άγιο, τὸ πικραμένο και περήφανο, που έχουν οί χαροκαμένες μάνες που γέννησαν παληκάρια. Έχει τόσο πολὺ πολεμήσει κι' ύποφέρει ή γής τούτη, έχει τόσο πολὺ συνηθίσει τὸ θάνατο, που τὸν ξεφοδύθηκε πιὰ και μπορεί νὰ γελάει και νὰ παίξει μαζί του.

● Δεν μπορεί μαθές τὸ κορμι όσο και νάσαι δυνατό, νὰ σηκώσει τήν ψυχή του Κρητικού, δεν μπορεί....

● Νὰ μὰς ξεπεράσεις δλους έγγονέ. Έμεις οί Κρητικοί, πρέπει νὰ τὸ ξέρεις, δεν ήμαστε σαν τούς άλλους ανθρώπους, έχουμε διπλή δουλειά: Στὸν άποδέλοίπο κόσμο είσαι βρακός; δεν έχεις τὸ νοῦ σου παρά στὰ πρόβατά σου. Είσαι ζευγάς; στὰ δόδια σου στὴ βροχή, στὰ παρμένα είσαι έμπορος; στίςπραμάτιες. Μὰ ό Κρητικός έχει τὸ νοῦ του και στην Κρήτη!

● Κρητικοί είναι, γι' αύτὸ γεννήθηκαν, νὰ σκοτωθουνε για τήν Κρήτη.

● Οί Τούρκοι κυνηγοῦσαν ένα λιάπη που ήταν κρυμμένος στὸ σπύτι μιάς γρηάς Κρητικιάς. Αφου τή βασανίσανε πολὺ για νὰ τούς τὸν φανερώσει τής είπαν πὼς αν δεν τὸ κάνει θὰ σφάξουν τὸ γυιό της κι' έτσι έγινε. Όταν ύστερα τή ρωτοῦσαν γιατί τόκαμε, ή γρηά Κουμπελίνα άπαντούσε: «Τόκομα γιατί κάτεχα πὼς περα σ' ένα χωριό τής Ρούμελης, είχε κι' ό Λιάπης αύτὸς μάννα και κατέχω τί θὰ πει πόνος μάννας!

● Όλη είναι ή θάλασσα άργαλειός κι' ή Κρήτη κάθεται κι' ύφαινει χαρά στ' άδέρφια, που άξιωθούν στὸ πέλαο νὰ τή δοῦνε. "Αν είσαι μαραζάρης ξεπετάς, αν είσαι όκνός θεριέβεις κι' αν πέσαν συφορές άπάνω σου, ξεφεγγαρίζει ό νοῦς σου.

● Θέλω νὰ πεθάνω στην Κρήτη. Είναι ή γή μου. Έκει στὸ Κάστρο. Κι' αν δεν προφτάσω νὰ πεθάνω εκεί, εκεί ήθελα νὰ με θύμουνε. Τὸ χῶμα τής Κρήτης έφτιασε τὸ αίμα μου, αύτὸ θέλω και νὰ τὸ πιή.

N. KAZANTZAKHS